

KESKI-POHJANMAAN LIITTO
MELLERSTA ÖSTERBOTTENS FÖRBUND

Lausunto

23.3.2012

Valtiovarainministeriö

VM125:02/2007 JULKISHALLINNON TIETOLUOVUTUSTEN PERIAATTEET JA KÄYTÄNNÖT (Lausuntopyyntö 29.2.2012)

Valtiovarainministeriö pyysi päätöksentekoa ja jatkokehittämistä varten lausuntoa julkaisusta Julkishallinnon tietoluovutusten periaatteet ja käytännöt (Valtiovarainministeriön julkaisuja 2/2012), joka on Julkishallinnon tietovarantojen saatavuuden ja käytön edistäminen –työryhmän loppuraportti. Työryhmän tavoitteeksi asetettiin eri tietovarantojen saaminen tarkoituksenmukaiseen hintarakenteeseen johtavilla hinnoitteluperiaatteilla ja lisenssiehdoilla tarjolle tietojen tarvitsijoille. Eräänä selvitettävänä mahdollisuutena mainittiin tietojen osittainen tai täydellinen maksuttomuus. Tavoitteena on, että tietovarantojen tiedot ovat laajasti yhteiskunnan käytössä.

Lausuntopyynnössä on toivottu näkemyksiä erityisesti työryhmän neljään ehdotukseen liittyen. Keski-Pohjanmaan liiton lausunto on jaettu alla kunkin ehdotuskohdan jälkeen.

1. Näkemyksenne tietoluovutuksista perittäviä maksuja koskevista periaatteista, niiden toteuttamisesta ja vaikutuksista.
Tietojen yhteiskäytön tavoitteena on, että tieto kerätään sen syntymisen yhteydessä ja sitä käytetään sen jälkeen aina kun tietoa tarvitaan eri julkisorganisaatioissa. Tavoite on eräiden tietovarantojen käytön osalta vahvistettu laissa julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta (10.6.2011/634). Suomessa on hyvin ylläpidetty tunnusjärjestelmä (kuten yritys- ja henkilötunnukset) ja perustietovarannot. Tietojen ylläpitoon osallistuu valtion ja kuntien ohella lisäantuvasti kansalaiset ja yritykset. Tunnusjärjestelmä ja tietojen yhteiskäyttö mahdollistaa erilaisten hallinnollisten menettelyiden keventämisen ja automatisoinnin. Toisaalta julkisen sektorin, aluehallinnon ja kuntien tietovarannot hyödyntävät useita paikallisia tietojärjestelmäratkaisuja joiden rajapinnoissa ei ole yhteyksiä. Julkisen sektorin tietoja on pitkään käytetty erilaisten tietopal-

veluiden aineistona yksityissektorilla (esim. lakitietopalvelut, julkaisut, kartat). Kansainvälisesti tietojen uudelleenkäyttöön liittyviä ehtoja selkiytetään ja pyritään parantamaan mahdollisuuksia hyödyntää julkisen sektorin tietoja ns. avoimen datan politiikalla.

Ehdotetut periaatteet maksuttomuudesta ja irrotuskustannusperusteisuudesta edistävät kansallisia tavoitteita. Kuitenkin tietojen käyttöä helpottavat tekniset ja hallinnolliset uudistukset aiheuttavat tietovarantojen ylläpitäjille taloudellisia vaikutuksia. Siirtyminen tietoluovutusten liiketaloudellisesta hinnoittelusta tiedon irrotuskustannuksiin perustuvaan hinnoitteluun vähentää merkittävästi eräiden virastojen maksutuloja. Poliittisissa linjauksissa oletetaan, että tämä tulovähennys korvautuu verotuloina tietojen käytön aiheuttaman talouskasvun seurauksena. Tietovarantoa hoitava virasto ei kuitenkaan saa näitä tuottoja, vaan sille on ohjattava toiminnan kehittämisen ja ylläpidon edellyttämä rahoitus siltä osin, kuin se nyt katetaan niillä maksutuloilla, jotka jatkossa jäävät saamatta. Ministeriöiden on myös tulosohjattava tietopalveluiden tuottajia uusia tavoitteita kohden. Muun kuin viranomaiskäytön tietoluovutuksissa liiketaloudellisten hinnoitteluperusteiden arviointi on tietoluokituskohteisesti järkevää.

2. Näkemyksenne julkisen hallinnon avoimen datan lisenssimallista ja sen soveltuvuudesta julkisen hallinnon sellaisiin tietoa-aineistoihin, joiden luovuttamiselle ei ole mitään lainsäädäntöön perustuvia rajoituksia. Julkisen hallinnon avoimen datan lisenssimallin käytön laajuus ja soveltuvuus jäi avoimeksi. On epäselvää, kannattaako julkisen hallinnon avointa dataa eri käyttötarkoituksissa merkitä lisensoiduksi tällä periaatteella, ja mikä itse lisenssin hyötyarvo on. Riittäisikö joissakin tapauksissa vain lähdetietomerkintä. Onko tarkoituksenmukaisempaa eriyttää lupa ei-kaupalliseen ja kaupalliseen tarkoitukseen, ja varmistaa tiedon jatkokäytön seurattavuus erityisesti tietojen osalta, jotka liittyvät esimerkiksi tutkimuksellisen tiedon tai aineiston tai kansallisesti merkittäväksi katsottavan tietoa-aineiston jatkohyödyntämiseen.

3. Näkemyksenne perusrekisteritietojen käyttöehdoista ja niiden soveltamisesta perusrekisterien ja julkisen hallinnon viranomaisten muiden tietovarantojen tietojen käsittelyyn ja luovuttamiseen. Vastauksessa viitataan edelliseen kohtaan. Tiedoissa eriytettävä aineisto ja käyttötarkoitus.

4. Näkemyksenne ehdotetuista toimenpiteistä ja tehtävistä (s. 47-50). Tähän liittyen toivomme myös julkishallinnon lausunnonantajilta tietoa siitä, onko hallinnonalallanne tai organisaatiossanne jo tehty tietovarantojen kartoitusta esimerkiksi osana tietoarkkitehtuurityötä, missä vaiheessa se on sekä mitä suunnitelmia teillä on mahdollisesti tietovarantojenne avaamiseksi uudelleen käyttöä varten.

Toimenpiteet ja tehtävät ovat linjassa työryhmälle annettujen tavoitteiden kanssa. Keskeistä on oikeiden johtopäätelmien tekeminen tietoluovutuksen hallinnollisen kehittämisen osalta. Julkisen sektorin taloudellinen tilanne, kustannussäästöpainneet ja esitetyt uudistustarpeet moninaisine kustannusvaikutuksineen hankaloittanevat etenemistä. Kokonaisnäkemys kuntasektorin tietotuotannosta ja sen hyödynnettävyydestä on puutteellinen ja se onkin rajattu osin raportista. Kuitenkin sekä valtion että kuntatason tietotuotannon systemaattinen kehittäminen vaatisi tarkastelua kustannustehokkuuden varmistamiseksi. Julkishallinnon kokonaisarkkitehtuurityötä on syytä jatkaa. Alueellisen ja toimialakohtaisen tietotuotannon läpinäkyvyyttä ja tiedon saavutettavuutta on hyvä edistää.

Keski-Pohjanmaan liitto kuntayhtymänä laatii asiakirjoja ja suunnitelmia, joiden pohjaksi kerätään laajalti alueellista tietoa. Yksittäisiä, usein kuntalähteistä tai alueen muilta toimijoilta ja asiantuntijaorganisaatioilta saatavia tietoja ei kuitenkaan erillisinä tallenneta, vaan niitä kerätään kertaluontoisesti laajempaa aluekehittämiseen liittyvää analyysiä tai suunnitelmaa varten. Näitä aluekehittämiseen tai liiton muihin tehtäviin liittyviä asiakirjoja Keski-Pohjanmaan liitto arkistoi ja pyynnöstä antaa tiedot maksutta käyttöön sikäli kun niissä ei ole salassa pidettävää tietoa.

Lisätietoja antaa yhteyspäälikkö Anne Sormunen, sähköposti anne.sormunen@keski-pohjanmaa.fi, puh. 040 6845 997.

KESKI-POHJANMAAN LIITTO

Jukka Ylikarjula
Maakuntajohtaja

Marja-Leena Mikkonen-Karikko
Hallintopäälikkö

Jakelu

valtiovarainministerio@vm.fi
anne.kauhanen-simanainen@vm.fi